

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та планування бізнесу

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

«___» _____ 2016 року

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 8.03050401 «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)»

за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему: **«Удосконалення діяльності підприємства житлово-комунальної сфери (на прикладі КП «Одесміськелектротранс»)»**

Виконавець

студентка факультету економіки та управління підприємництвом

Нечепуренко М.С.

_____
/підпис/

Науковий керівник

к.е.н., доцент

Доброва Н.В.

_____
/підпис/

АНОТАЦІЯ

Нечепуренко М.С. «Удосконалення діяльності підприємства житлово-комунальної сфери (на прикладі КП «Одесміськелектротранс»)»,
дипломна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«Економіка підприємства»
за магістерською програмою «Економіка, планування та управління бізнесом»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Дипломна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – пошук шляхів удосконалення діяльності комунального підприємства «Одесміськелектротранс».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти функціонування підприємств комунальної форми власності, зокрема комунальних підприємств міського електричного транспорту. Досліджуються особливості та проблеми розвитку електротранспортних підприємств України та міста Одеси.

Проаналізовано фінансово-економічний стан єдиного комунального підприємства міста Одеси, яке надає послуги перевезення пасажирів міським електротранспортом – «Одесміськелектротранс». Виявлено основні проблеми, які перешкоджають розвитку досліджуваного комунального підприємства та запропоновано основні шляхи їх вирішення.

Ключові слова: комунальне підприємство, міський електротранспорт, трамвай, тролейбус, пільгові категорії громадян, пасажироперевезення.

ANNOTATION

Nechepurenko M.S., «Improvement of activity a housing and communal services (for example: communal company «Odesmiskelektrotrans»)»,
thesis for Master degree in specialty «Economics of enterprise» under the program
«Economy, Planning and Business Management»
Odessa National Economic University
Odessa, 2017

Thesis consists of three chapters. The object of research is finding ways of improvement the communal company «Odesmiskelektrotrans».

In the work considered theoretical aspects of functioning companies with communal ownership, in particular the companies of public electric transport. Investigating the features and problems of electric transport companies of Ukraine and Odessa city.

Analyzed the financial and economic situation of «Odesmiskelektrotrans», the only communal company in the Odessa city, which provides services of transporting the urban passengers. Found the basic problems that prevent the development of the target company and offered basic solutions.

Keywords: communal company, city electric transport, tram, trolleybus, privileged classes of passenger, passenger traffic.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВОЇ КОМУНАЛЬНОЇ СФЕРИ	
1.1. Комунальні підприємства як складова житлово-комунального господарства.....	6
1.2. Особливості та проблеми розвитку підприємств міського електротранспорту.....	13
1.3. Міжнародний досвід функціонування підприємств міського електротранспорту.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ОДЕСМІСЬКЕЛЕКТРОТРАНС»	
2.1. Загальна характеристика комунального підприємства «Одесміськелектротранс».....	27
2.2. Аналіз основних засобів комунального підприємства.....	36
2.3. Аналіз платоспроможності комунального підприємства.....	41
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМКІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ОДЕСМІСЬКЕЛЕКТРОТРАНС»	
3.1. Визначення пріоритетних шляхів удосконалення діяльності КП «Одесміськелектротранс».....	56
3.2. Економічне обґрунтування запропонованих заходів щодо удосконалення діяльності КП «Одесміськелектротранс».....	62
3.3. Економічне обґрунтування оновлення рухомого складу КП «Одесміськелектротранс».....	71
ВИСНОВКИ.....	94
Список використаних джерел	99
Додатки.....	110

ВСТУП

Актуальність теми. Житлово-комунальне господарство – це важлива соціальна галузь, яка забезпечує населення, підприємства та організації необхідними житлово-комунальними послугами та суттєво впливає на розвиток країни.

Важливою складовою житлово-комунального господарства є міський електричний транспорт, стан та розвиток якого позначається на економічному зростанні кожного конкретного міста, а отже і національної економіки в цілому.

Ефективне функціонування міського електричного транспорту, який представлений саме підприємствами комунальної форми власності, має не тільки економічне, але й велике соціальне значення, оскільки від його роботи залежить рівень задоволення щоденних потреб у перевезеннях широких верств населення. Крім того, розвиток саме міського електротранспорту має важливе значення в сучасних умовах підвищення цін на енергоносії та загостренні екологічних проблем. Однак, сучасний стан електротранспортних підприємств характеризується рядом проблем, які перешкоджають наданню якісних послуг перевезення та призводять до зменшення пасажирообігу.

Отже, актуальність теми дипломної роботи обумовлена необхідністю пошуків шляхів удосконалення діяльності підприємств міського електротранспорту з метою досягнення високої економічної та соціальної ефективності.

Проблеми функціонування підприємств міського електротранспорту досліджувались багатьма авторами. Так, проблеми та пропозиції щодо їх теоретичного і практичного вирішення висвітлили у своїх наукових працях В.В. Величко, О.Л. Дивінець, О.В. Димченко, Л. О. Коваленко, А.Ю. Палант, О. Р. Сапронов, Ю.В. Сидоренко, М.І. Міщенко, А. М. Новікова, О.С. Філіппова, В.В. Вірченко та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування шляхів удосконалення діяльності комунального підприємства «Одесміськелектротранс», що в кінцевому підсумку повинне забезпечити зростання прибутку комунального підприємства, а також підвищення якості наданих послуг – перевезення пасажирів.

Для досягнення визначеної мети необхідно виконати наступні завдання:

1. Визначити особливості здійснення господарської діяльності комунальними підприємствами.
2. Проаналізувати особливості та проблеми розвитку підприємств міського електротранспорту.
3. Здійснити аналіз міжнародного досвіду функціонування підприємств міського електротранспорту.
4. Проаналізувати фінансово-господарське становище КП «Одесміськелектротранс».
5. Виявити проблеми, які стримують розвиток досліджуваного комунального підприємства.
6. Економічно обґрунтувати основні напрямки удосконалення господарської діяльності комунального підприємства.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є пошук шляхів удосконалення діяльності комунального підприємства «Одесміськелектротранс».

Предмет дослідження – проблеми, які впливають на можливість проведення заходів з удосконалення діяльності досліджуваного підприємства.

Методи дослідження. У ході виконання дипломної роботи були використані наступні методи: узагальнення, систематизації, групування, аналізу і синтезу – при вивченні теоретичних засад функціонування підприємств міського електротранспорту та при формуванні висновків дослідження; хронологічний, статистичної обробки даних – для дослідження

динаміки пасажирських перевезень міським електротранспортом в цілому по Україні та у місті Одесі; порівняння – для аналізу найкращих шляхів удосконалення діяльності; табличний – для подання розрахунків і конкретних результатів досліджень; графічний – для візуалізації отриманих результатів. Для аналізу сучасного фінансово-економічного стану досліджуваного комунального підприємства було використано коефіцієнтний метод, зокрема розраховано коефіцієнти ліквідності, короткострокової та довгострокової платоспроможності, зносу основних засобів.

Для обробки інформації, побудови графіків, таблиць, формування проектів та оцінки їх ефективності використовувались програмні продукти Microsoft Office (Word, Excel).

Інформаційна база дослідження складається із законів України та інших нормативно-правових актів, статистичних даних Державного комітету статистики України, матеріалів науково-практичних конференцій, статей з періодичної літератури, фінансової звітності та фінансових планів КП «Одесміськелектротранс» та інших.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у теоретичному та практичному забезпеченні ефективної діяльності комунального підприємства «Одесміськелектротранс». Конкретизовано напрямки удосконалення соціальної політики пасажирських перевезень міським електротранспортом, а також проведення заходів модернізації рухомого складу КП «Одесміськелектротранс».

За результатами проведених досліджень у дипломній роботі опублікована стаття «Міжнародний досвід удосконалення діяльності підприємств міського електротранспорту» у «Науковому студентському віснику» факультету економіки та управління виробництвом №25.

ВИСНОВКИ

На підставі проведених досліджень щодо удосконалення діяльності КП «Одесмиськелектротранс», можна зробити наступні висновки.

1. Визначені особливості здійснення господарської діяльності комунальними підприємствами.

Головною особливістю комунального підприємства є відсутність приватної власності на майно, яке у свою чергу належить до власності міста. У зв'язку з цим діяльність комунальних підприємств чітко контролюється місцевими органами влади.

Важливе місце в житлово-комунальному господарстві міста займають підприємства міського електротранспорту, які забезпечують понад 60% внутрішньоміських перевезень. Проте, зношеність основних фондів, недосконалість організації системи проїзду, наявність багатьох видів пільг призводять до їх збиткової діяльності. Тому для покращення цього стану доцільним є вивчення досвіду європейських країн, які мають успішний досвід в організації роботи підприємств міського електротранспорту, зокрема у організації перевезень, питаннях тарифної політики та модернізації основних фондів.

2. Проаналізовані особливості та проблеми розвитку підприємств міського електротранспорту, які полягають у тому, що в Україні електротранспортні підприємства представлені саме підприємствами комунальної форми власності, у зв'язку з чим вони підконтрольні та підзвітні міській раді відповідного міста. Це в свою чергу зумовлює специфіку тарифного регулювання та фінансової підтримки. Попри це, в останні роки в діяльності міського електротранспорту спостерігаються негативні явища: скорочення довжини колій, значний фізичний знос основних засобів, відсутність повної компенсації за перевезення пільгових категорій громадян, що призводять до зниження якості послуг та зменшення пасажирообігу.

Комунальне підприємство «Одесміськелектротранс» є одним з найбільших підприємств, яке здійснює перевезення громадян міським електричним транспортом в Україні. Не дивлячись на покращення фінансових результатів (прибутку) за останні 5 років, КП «ОМЕТ» має ряд факторів, які негативно впливають на його діяльність і потребують вирішення.

Так, основними факторами, які негативно впливають на діяльність підприємства є велика частка пільгових пасажирів в загальному обсязі перевезень при відсутності державної фінансової підтримки на відшкодування витрат. Внаслідок цього комунальне підприємство з року в рік недоотримує дохід, який міг би бути використаний на розвиток підприємства, зокрема оновлення рухомого складу, який знаходиться у досить поганому стані. Так, при нормативному терміні експлуатації 15,8 років для трамвая та 19 років для тролейбуса, середній вік трамвая та тролейбуса на кінець 2015 року складав відповідно 31,47 та 27,78 роки. При цьому, на кінець 2015 року у КП «ОМЕТ» знаходилось 217 одиниць трамваїв (95,2%) та 121 одиниць тролейбусів (71,2%), які відпрацювали свій нормативний термін експлуатації.

3. Аналіз міжнародного досвіду функціонування підприємств міського електротранспорту свідчить, що в ряді країн Європи розвитку електротранспорту приділяється значна увага, у зв'язку з його екологічністю та великою місткістю. При цьому як правило, підприємства, які надають послуги з перевезення пасажирів часто можуть знаходитися не у комунальній, а у приватній власності. Найважливішими рисами, які спостерігаються у роботі закордонного електротранспорту - це майже повна відсутність пільг, які надаються лише найнужденнішим громадянам з урахуванням їх доходу; систематичне оновлення рухомого складу; електронні системи оплати квитків, а також наявність інтермодальних систем перевезень.

4. Проведений аналіз та оцінка фінансово-господарське становище КП «Одесміськелектротранс».

По-перше, на підставі проведеного аналізу основних засобів КП «Одесміськелектротранс» була зроблена оцінка стану основних засобів підприємства: оцінка складу та стану пасажирських тролейбусів та оцінка складу та стану пасажирських трамваїв.

Оцінка стану основних засобів комунального підприємства свідчить про високий знос. Загальний технічний стан основних фондів є не сприятливим для забезпечення основної діяльності підприємства. Так, коефіцієнт зносу основних засобів, які знаходяться на балансі комунального підприємства, на протязі останніх 5 років перевищував 62%, що свідчить про те, що більша частина основних засобів є зношеною. У 2015 році в порівнянні з 2014 роком даний показник хоча і зменшився на 6,14%, проте зношеною є 64,1% основних засобів.

Аналіз вікової структури тролейбусів КП «Одесміськелектротранс» показує, що 71,18% усього парку перевищує нормативний термін експлуатації, який становить 19 років. При цьому найбільшу частину тролейбусного парку займають тролейбуси вік яких становить 25-30 років (43,53%). Загальна ж кількість трамваїв, які відслужили нормативний термін експлуатації становить 95,17% (217 одиниць). Найбільшу питому вагу у загальній кількості трамваїв мають вагони, вік яких становить 30-35 років (52,63%).

По-друге, на підставі проведеного аналізу платоспроможності підприємства була зроблена оцінка ліквідності підприємства.

Аналіз ліквідності та платоспроможності КП «ОМЕТ» вказують на певні проблеми. Так, аналіз короткострокової платоспроможності хоч і показує динаміку в бік покращення, проте все ж підприємство не має можливості розрахуватися за всіма своїми поточними зобов'язаннями за допомогою власних оборотних коштів. Аналіз ліквідності балансу також

показав неплатоспроможність підприємства у короткостроковому періоді. Натомість аналіз довгострокової платоспроможності КП «ОМЕТ», вказує на підвищення фінансової стійкості підприємства та зменшення фінансової залежності від зовнішніх джерел, в основному це відбувається за рахунок відсутності довгострокової заборгованості.

5. Виявлені та охарактеризовані проблеми, які стримують розвиток досліджуваного комунального підприємства.

Виходячи з існуючого стану КП «Одесміськелектротранс» було визначено основні напрямки удосконалення його діяльності, зокрема, регулювання соціальної політики, тобто врегулювання кількості пільгових категорій пасажирів, оскільки невідшкодовані витрати заважають КП «Одесміськелектротранс» розвиватися нормальними темпами. Було запропоновано можливі варіанти скорочення чисельності пільгових категорій громадян, з урахуванням досвіду європейських країн, та розраховано доходи комунального підприємства від даного реформування.

Так, лише за рахунок скорочення чисельності пенсіонерів, які мають право на безкоштовний проїзд у міському електричному транспорті, річні доходи КП «Одесміськелектротранс» можуть збільшитися на 17,5 млн.грн. У разі ж повної відміни пільг, доходи комунального підприємства збільшаться до 240 млн.грн.

6. Економічно обґрунтувати основні напрямки удосконалення господарської діяльності комунального підприємства.

Важливою проблемою, яка наразі існує у підприємства – це незадовільний рівень транспортних засобів, тому пріоритетним питанням є саме оновлення рухомого складу. У третьому розділі було запропоновано основні напрямки, за допомогою яких можна це зробити: повне оновлення за рахунок закупівлі нового рухомого складу та модернізацію.

При варіанті закупівлі нового рухомого складу було порівняно два варіанти залучення фінансових ресурсів: кредит українського банку та міжнародних фінансових установ (ЄБРР). При цьому було виявлено, що

більш вигідним для підприємства є саме залучення кредиту ЄБРР. Завдяки можливості укладання договору з Європейським банком реконструкцій і розвитку, КП «Одесміськелектротранс» може провести оновлення 48 тролейбусів, що дасть змогу щорічно заощаджувати близько 5,7 млн.грн.

Ефективність іншого заходу – проведення модернізації рухомого складу було розглянуто на прикладі трамвайного парку. Наразі виробничі потужності КП «Одесміськелектротранс» дозволяють проводити модернізацію 1 трамваю у місяць. Було розраховано річну суму економії витрат за рахунок проведення модернізації 12 трамваїв, яка склала близько 582,26 тис. грн. При цьому для здійснення проекту модернізації трамваїв було запропоновано варіант фінансування за рахунок власних та коштів та кредитних засобів. При запропонованому терміні проекту 3 роки, чистий грошовий потік склав 2,75 млн. грн, індекс доходності – 1,08, період окупності 2,79 роки. Отже, проведення заходів модернізації є досить вигідним, враховуючи велику вартість нових трамваїв. Крім цього, оновлення рухомого складу сприятиме зростанню популярності міського електричного транспорту за рахунок підвищення комфортності та безпеки пасажироперевезень.

Загальна сума економічного ефекту від впровадження запропонованих напрямків удосконалення діяльності КП «Одесміськелектротранс» - закупівлі нових тролейбусів та модернізації трамваїв складе 6,149 млн. Крім цього, у разі скасування частини пільг на перевезення пільгових пасажирів, доходи КП «Одесміськелектротранс» можуть зрости на 17,652 млн.грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шилова Т.О. Міське комунальне господарство: навч. посібник [Текст] / Т.О.Шилова – К.:КНУБА, 2006. – 272 с.
2. Житлово-комунальне господарство міст: навч. посіб. / [Є. Є. Ключниченко, С. В. Лісниченко, Є. О. Рейцен, Н. О. Денисенко]; за ред. Є. Є. Ключниченко. – К., 2010. – 248 с.
3. Бабаєв В.М. Практика муніципального управління: навч. посібник [Текст] / В.М. Бабаєв. – Х. : ХДАМГ, 2002. – 311 с.
4. Гадобоева Є.С. Підприємства ЖКГ: проблеми та перспективи господарювання [Текст] / Є.С. Градобоева // Економіка будівництва і міського господарства. – 2012. – Том 8. – № 1. – С. 43 – 50.
5. Економіка регіону: стратегії розвитку комунального сектору міського господарства [Текст]: Монографія / [Кучеренко В.Р., Дзезик С.С., Сментина Н.В. та ін.]. – Одеса: «Атлант», 2009. – 196 с.
6. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 16.01.2003 № 436-IV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page>
7. Воронкова В. Г. Муніципальний менеджмент: навч. посібник [Текст]/ В. Г. Воронкова. – К.: Професіонал, 2004. – 256 с.
8. Карпушин Е.І. Задачі адміністративного регулювання господарської діяльності підприємств комунальної власності з надання муніципальних послуг [Текст] / Е.І. Карпушин // Коммунальное хозяйство городов: науч.-техн. сб. - К.: Техніка, 2011. – №36. - С. 445-449.
9. Управління сучасним містом: Підручник [Текст] / В. М. Вакуленко. – К.: НАДУ, 2008. – 632 с.
10. Траєкторії та параметри розвитку підприємств міського господарства [Текст] / Монографія / Г. Г. Савіна. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. –100 с.

11. Проблеми підвищення ефективності господарювання в народногосподарському комплексі (на мезо- та мікроекономічних рівнях): Монографія/ [А.І. Ковальова, Н.В. Сментини]. – Одеса:Атлант. 2013. – 398 с.
12. Градобоева Є.С. Підвищення ефективності господарювання підприємств житлово-комунального господарства великих міст і агломерацій: тарифний аспект [Текст] / Є.С. Градобоева // Економіка і організація управління : зб. наук. праць. – 2016. – Вип. 4 (24). – С. 153 – 162.
13. Сментина Н.В., Н.А. Клевцевич. Альтернативні джерела фінансування економічного розвитку на місцевому рівні / Н.В. Сментина, Н.А. Клевцевич//Глобалізаційні процеси в розвитку національних економік: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 31 березня 2016 року). – 2016. - С.23-25.
14. Кириленко О. П. Місцеві фінанси: Підручник [Текст] / О. П. Кириленко. — К.: Знання, 2006. — 677 с.
15. Клевцевич Н.А. Проекти розвитку комунальної інфраструктури, що реалізується на основі ДПП./Н.А. Клевцевич//Економіка та управління національним господарством: стан, тенденції та перспективи: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 28-29 травня 2015 року). Одеса, ОНЕУ, 2015. – С. 99-102.
16. Економіка міського господарства: навч.-посіб. / [С. В. Богачов, О.О. Лук'янченко, Т. М. Савельєва, О. І. Амоша, В. І. Логвиненко]; за ред. С. В. Богачов. – Макіївка: Нуолідж, Донец. від-ня, 2011. – 309 с.
17. Житлово-комунальне господарство міст: навч. посіб. / [Є. Є. Ключниченко, С. В. Лісниченко, Є. О. Рейцен, Н. О. Денисенко]; за ред. Ключниченко Є. Є. – К., 2010. – 248 с.
18. Економіка міського господарства: Навч. посібник./ [Юр'єва Т.П., Костюк В.О., Бардаков В.А. та ін.]; за ред. Т.П. Юр'євої. – Харків: ХДАМГ, 2002. – 750 с.
19. Балджи М.Д., Сметнина Н.В., Улибіна В.О. Економіка та організація міського господарства: навч.посіб. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – 340 с.

20. Грабельников В.А. Організація регулювання системою міського громадського пасажирського транспорту [Текст]/ В.А.Грабельников, В.О. Шевченко // Вісник Донецької академії автомобільного транспорту. – 2013. - № 4. – С.37-42.
21. Про міський електричний транспорт [Електронний ресурс]: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 29.06.2004 № 1914-IV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1914-15>
22. Міське комунальне господарство: навч. посіб. / [Е. І. Устінова, А. Є. Гай, О.О. Маріц та ін.]; за заг. ред. Е. І. Устінової. – К., 2007. – 136 с.
23. Про транспорт [Електронний ресурс]: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 10.11.1994 № 232/94-ВР. – Режим доступу:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/232/94%D0%B2%D1%80/page2>
24. Результати роботи міського електротранспорту у 2015 році / Аналітична інформація корпорації Укрелектротранс. – К., 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korpmet.org.ua>
25. Транспорт і зв'язок України 2015. Статистичний збірник/Державна служба статистики України. – К., 2016. – 185 с.
26. Грбельніков В.А. Система міського пасажирського транспорту як об'єкт управління [Текст] / В.А. Грабельніков // Наукові праці: науково-методичний журнал. – 2012. –Вип. 182. – С. 118-122.
27. Доля В.К. Пасажирські перевезення: підручник [Текст] / В.К. Доля. – Харків: вид-во «Форт», 2011. – 504 с.
28. Величко В.В. Сучасні підходи до формування моделі функціонування підприємств транспортної інфраструктури міста / В.В. Величко // Экономические проблемы и перспективы развития жилищно-коммунального хозяйства на современном этапе: матер. конф. – Х.: ХНАГХ, 2010. – С. 106-111.

29. Економіка транспорту: навч. посібник / [Макаренко М. В., Творонович В. І., Гудкова В. П. та ін.]; за ред. М. В. Макаренка. – К.: ДЕТУТ, 2014. – 364 с.

30. Гнедіна К.В. Громадський транспорт в містах України: проблема якості транспортних послуг [Текст] / К.В. Гнедіна // Економіка і організація управління : зб. наук. праць, 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2009kach/gnedina.php>

31. Димченко О.В. Дослідження якісного аспекту функціонування міського електричного транспорту / О.В. Димченко, С.В. Телятник // Транспортные системы мегаполисов и крупных городов. Концепция перспективного развития транспортной системы г. Харькова: материалы международной научно-практической конференции. – Х.: ХНАГХ, 2010. – С. 95-97.

32. Економічна статистика / Економічна діяльність / Транспорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Офіційний сайт державної служби статистики України.

33. Вірченко В.В. Проблеми реалізації реформування міського електричного транспорту України [Текст]/ В.В. Вірченко//Науково-технічний збірник управління міського електротранспорту України. – 2013. - №53. -С. 161-166.

34. Вірченко В. О. Стан та основні напрямки удосконалення роботи міського електричного транспорту в сучасних умовах / В. О. Вірченко //Устойчивое развитие городов. Электрический транспорт – перспективы развития и кадровое обеспечение: Всеукр. конференц.; матер. конф. – Х., ХНАГХ, 2009. – С. 36-39.

35. Тітяєв В.М. Економіка підприємств електротранспорту: конспект лекцій / В.М. Тітяєв, С.О. Телятник. – Х.: ХНАМГ, 2007. – 180 с.

36. Люльов О.В. Обґрунтування переорієнтації системи внутрішньоміських та пасажирських перевезень із урахуванням принципів

сталого розвитку [Текст] / О.В.Люльов, Т.В. Пімоненко, О.А. Шинкаренко//Економічний простір. – 2016. - №106.- С. 92-102.

37. Логістика транспортного комплексу регіону (перспективи інвестування та інноваційного розвитку) [Текст] : Монографія / О.Ю. Палант. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – 168 с.

38. Проблеми та перспективи розвитку міського електричного транспорту [Текст]/К.В. Гнедіна // Вісник Чернігівського державного технологічного університету.- 2015. - №74. – С. 11-19.

39. Сидоренко Ю.В. Дослідження тенденцій розвитку міського електротранспорту країн СНД [Текст] / Ю.В. Сидоренко //Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2007. –№30. – С. 57-60.

40. Юр'єва Т. П. Якість надання послуг міським електротранспортом [Текст] / Т.П. Юр'єва // Устойчивое развитие городов .Электрический транспорт – перспективы развития и кадровое обеспечение; матер. конфер. – Х.: ХНАМГ, 2009. – С. 52-54.

41. Особливості управління міськими пасажирськими транспортними системами [Текст] : Монографія / [К. Є. Вакуленко, К. В. Доля]. — Х.: НТМТ, 2013. — 171 с.

42. Палант О. Ю. Дослідження техніко-економічних показників та стану галузі міського електричного транспорту України [Текст] / О. Ю. Палант//Бізнесінформ. – 2015. - № 9.- С. 200-211.

43. Загальний курс транспорту: навч. посібн. / [М.І. Міщенко, А.В. Хімченко, І.Ф. Вороніна, Ф.М. Судак]; за ред. М.І. Міщенко. – Донецьк: Норд-Прес, 2010. – 323 с.

44. Сидоренко Ю.В. Розвиток міського електротранспорту та його роль в економіці міста /Сидоренко Ю.В.//Вісник ОНУ ім.І.І. Мечникова. – 2014.- Т.19.- Вип. 2/2.– с. 170-173.

45. Юр'єва Т.П. Соціальна оцінка розвитку міського транспорту/ Т.П. Юр'єва // Матеріали XXXIII научно - технической конференции. Часть 3. Общественно-экономические науки. – Харків, 2006. - С.43-45.

46. Градобоєва Є.С. Резерви підвищення ефективності діяльності підприємств житлово-комунального господарства міста [Текст] / Є.С. Градобоєва // Схід. – 2013. – № 6 (126). – С. 74 – 80.

47. Бражовська Л. М. Специфіка тарифної політики комунальних підприємств [Текст] / Л. М. Бражовська // Морське господарство України. – 2006. - №3. – С. 26-29.

48. Палант А.Ю. Подбор транспортных систем по критерию максимальной безотказности [Текст] / А.Ю. Палант, Н.И.Адаменко // Коммунальное хозяйство городов: науч.-техн. сб.– Х.: 2013. – №107. - С. 370-376.

49. Новікова А. М. Реформування системи пільг на транспортні послуги: методичні підходи [Текст]/ А. М. Новікова, Т. М. Ященко, О. В. Новікова // Автошляховик України. – К., 2012. - № 4 (228). - С. 8-12.

50. Основи економіки транспорту: Підручник / [В.І. Щелкунов, Ю.В. Кулаєв, Л.Г. Зайончик та ін.]; за ред. В.І. Щелкунова – К.: Кондор, 2011. – 392 с.

51. Про затвердження передавального акту комісії з припинення комунального підприємства «Авто-сервіс» шляхом приєднання до комунального підприємства «Одесміськелектротранс» [Електронний ресурс]: Рішення Одеської міської ради від 25.02.2015 №6323-VI. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/68907/>

52. Про реорганізацію комунальних підприємств «Одесміськелектротранс» та «Авто-Сервіс» [Електронний ресурс]: Рішення Одеської міської ради від 29.10.2014 №5666-VI. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/64573/>

53. Результати роботи міського електротранспорту у 2013 році/ Аналітична інформація корпорації Укрелектротранс. – К., 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korpmet.org.ua>

54. Про встановлення тарифів на разове перевезення одного пасажера міським електричним транспортом (трамваєм та тролейбусом) та

фунікулером [Електронний ресурс]: Рішення виконавчого комітету Одеської міської ради від 30.04.2015 №123. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/committee/70284/>

55. Про затвердження підсумкового звіту про виконання Міської програми розвитку електротранспорту м. Одеси на 2011-2015 роки, затвердженої рішенням Одеської міської ради від 29 квітня 2011 року № 717-VI [Електронний ресурс]: Рішення Одеської міської ради від 27.04.2016 30.04.2015 №590-VII. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/83105/>

56. Планування діяльності підприємства / [Євдокимова, В.Є. Маслюк та ін.]; за ред. В.Є.Маслюка. – К.: КНУ, 2002. – 252 с.

57. Костюк В.О. Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств міського господарства: навч. посібник [Текст]/ В.О. Костюк. - Харків: ХДАМГ, 2002. – 162 с.

58. Економіко-технічна надійність експлуатації міського електричного транспорту [Текст]: Монографія / [М.І. Адаменко, О.Ю. Палант]. – Харків: Золоті сторінки, 2014. – 144 с.

59. Практичний курс бізнесу: навч. посібн./[В.Р. Кучеренко, Я. П. Квач, Н. В. Доброва, М. М. Осіпова]; за ред. В.Р. Кучеренко. – [2-ге вид., виправ. і доп.] – Одеса: Астропринт, 2013. – 184 с.

60. Економічний аналіз: навч. посібн. / [М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк та ін.]; за ред. М.Г. Чумаченка. – [вид. 27-е, перероб. і доп.]. – К.:КНЕУ, 2003. – 412 с.

61. Бугай В.З. Удосконалення методичного підходу щодо оцінки поточної ліквідності балансу [Текст]/ В.З. Бугай, Є.Л. Білий//Вісник Запорізького національного університету. – 2009.- №1. – С. 28-33.

62. Носова Є. А. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства [Текст]/ Є. А Носова // Економіка. Проблеми економічного становлення. – 2012. - №2. – С. 58-64.

63. Давиденко Н.М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства [Текст]/ Н.М.Давиденко // Актуальні проблеми економіки. – 2005.- №2. – С. 36-40.

64. Вовк В.А. Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка [Текст]/ В.А. Вовк, О.В. Бугай //Галицький економічний вісник. – 2011. - №3. – С. 169-173.

65. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник [Текст]/ Є.В. Мних. – К.:Центр навч. літератури, 2003. – 412 с.

66. Про затвердження підсумкового звіту про виконання Програми підтримки інвестиційної діяльності на території міста Одеси на 2013-2015 роки, затвердженої рішенням Одеської міської ради від 9 жовтня 2013 року № 3900-VI [Електронний ресурс]: Рішення Одеської міської ради від 16.03.2016 №437-VII. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/81370/>

67. Палант О . Ю. Аспекти фінансування транспортної роботи підприємств міського електричного транспорту [Текст] / О.Ю.Палант // Технологический аудит и резерве производства. -2014. - № 2/2(16). – С.4-7.

68. Чеканова Л.Г. Аналіз стану та перспектив розвитку міського наземного електричного транспорту [Текст]/ Л.Г. Чеканова, О.Ю. Палант, Т.В. Кушнір//Комунальное хозяйство городов. – К.: Техника, 2009. – Вип.92. –С.150-153.

69. Амоша О.І. Європейський досвід забезпечення ефективного функціонування підприємств міського пасажирського транспорту [Текст] / О.І. Амоша, О.С. Філіппова // Економіка будівництва і міського господарства. – 2010. – № 4. – С.179–189.

70. Дивінець О.Л. Стратегічні пріоритети розвитку міських електротранспортних підприємств України [Текст]/ О.Л.Дивінець//Європейський вектор економічного розвитку. – 2015. – № 1 (18) – С.74-83.

71. Філіппова О.С. Оцінювання проблем розвитку міського електротранспорту в Україні [Текст] / О.С. Філіппова // Галицький економічний вісник. — 2012. — №1(34). — с.72-84.

72. Сапронов О. Р. Історія, стан і перспективи розвитку міського електротранспорту в Україні [Текст]/ О.Р. Сапронов // Освіта і управління. — 2007. — Т.10. - №3/4. — С. 145-150.

73. Перегляд системи пільг на проїзд у громадському транспорті в Україні з урахуванням досвіду інших країн [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.case-ukraine.com.ua>. - аналітичні матеріали Центру соціально-економічних досліджень CASE Ukraine.

74. Черенько Л. М. Оцінка впливу державної соціальної підтримки на нерівність та бідність населення [Текст] / Л. М. Черенько // Демографія та соціальна економіка. - К., 2011. -№ 2 (16). - С. 118-127.

75. Про безоплатний проїзд пенсіонерів на транспорті загального користування [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.1993 № 354. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/354-93-%D0%BF>

76. Підсумки роботи транспорту за 2015 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/> - Офіційний сайт Головного управління статистики в Одеській області.

77. Монетизація пільг: досвід інших країн та висновки для України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : euinfocenter.rada.gov.ua. — офіційний сайт європейського інформаційно-дослідницького центру.

78. Михальченко Г.Г. Шляхи удосконалення соціального забезпечення населення [Текст] / Г.Г. Михальченко // Економіка і регіон. — 2012.- № 3 (34). — С. 173-183.

79. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України у 2015 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України): статистичний збірник. — К., 2015. - [Електронний

ресурс]. – Режим доступу : http://www.lugastat.lg.ua/files/zb_sots_demU_2012.pdf. - офіційний сайт державної служби статистики України.

80. Про Державний бюджет України на 2016 рік. [Електронний ресурс]: Закон України, затверджений Верховною Радою України 25.12. 2015 № 928-VIII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/928-19/page>

81. Про встановлення тарифів на перевезення пасажирів міським електричним транспортом (трамвай, тролейбус) та фунікулером [Електронний ресурс]: Рішення виконавчого комітету Одеської міської ради від 29.09.2016 №284. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/committee/88264/>

82. Правила експлуатації міського електричного транспорту: навч. посібник / [В. Х. Далека, В. Б. Будниченко, В. І. Коваленко та ін.]; за ред. Далекої В. Х. – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 447 с.

83. Понкратов Д. П. Напрямки підвищення ефективності функціонування міської транспортної системи/ Д.П. Понкратов // Транспортные проблемы крупнейших городов: всеукр. научн. конф.; матер. конф. – Х., ХНАГХ, 2012. – С. 78-80.

84. Сапронов О. Р. Історія, стан і перспективи розвитку міського електротранспорту в Україні [Текст]/ О.Р. Сапронов // Освіта і управління. – 2007. – Т.10. - №3/4. – С. 145-150.

85. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави [Текст]: Монографія / Я. А. Жаліло. - К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2009. - 336 с.

86. Технічні характеристики тролейбусів «Електрон» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eltrans.electron.ua/trolleybuses/> - офіційний сайт ТОВ Спільне українсько-німецьке підприємство «Електронтранс».

87. Онищук Г. І. Соціально-економічні особливості житлово-комунальної сфери міського господарства [Текст]/ Г. І. Онищук // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб.– К.: Техніка, 2015. - №37. – С. 65-71.

88. Програма ЄБРР сприяння розвитку електротранспорту Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodne-spivrobitnictvo/ebd> - офіційний сайт Міністерства фінансів України.

89. Фінансування за участю ЄБРР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebrd.com/downloads/research/factsheets/guider.pdf> - офіційний сайт Європейського банку реконструкцій і розвитку.

90. Технічні характеристики трамваю К-1М [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tatra-yug.com.ua/index.php/uk/2015/08/04/k-1m-2/> - офіційний сайт компанії «Татра-Юг».

91. Карпов В.А. Проектний аналіз: конспект лекцій та практичні завдання [Текст]/ В.А. Карпов, В.А Улибіна. – Одеса, 2005 – 151 с.